

САВРЕМЕНА ПРОУЧАВАЊА ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

САВРЕМЕНА ПРОУЧАВАЊА ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ
Зборник радова са III научног скупа младих филолога Србије одржаног
12. марта 2011. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу

Година III / Књ. 1

Издавач

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Уређивачки одбор

проф. др Милош Ковачевић
проф. др Радивоје Младеновић
проф. др Никола Рамић
проф. др Драган Бошковић
доц. др Маја Анђелковић
мр Часлав Николић
Јелена Петковић

Одговорни уредник

проф. др Милош Ковачевић

Рецензенти

проф. др Милош Ковачевић
др Стана Ристић, научни саветник
проф. др Радивоје Младеновић
проф. др Божинка Петронијевић
проф. др Јелена Јовановић
проф. др Тијана Ашић
проф. др Никола Рамић
проф. др Анђелка Пејовић
доц. др Јована Димитријевић-Савић
доц. др Сања Ђуровић
доц. др. Владимир Поломац

Лектура и коректура

Јелена Петковић
Бојана Вељковић
Тања Танасковић

За издавача

проф. Слободан Штепић,

Технички уредник

Ненад Захар

Штампа

Интерагент, Крагујевац

Тираж

150 примерака

ISBN 978-86-85991-39-4

Зборник радова са III научног скупа младих филолога Србије,
одржаног 12. марта 2011. године
на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу

САВРЕМЕНА ПРОУЧАВАЊА ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Година III / књ. 1

Крагујевац, 2012.

УЗ ДВОКЊИЖЈЕ СА III СКУПА МЛАДИХ ФИЛОЛОГА

Резултати са III научног скупа младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности*, одржаног 12. марта 2011. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу презентују се научној и стручној филолошкој јавности у ове две књиге.

Сам назив скупа показује да двотомни зборник доноси резултате из двеју тематско-научних области: из лингвистике и из књижевности. А језик и књижевност и јесу области што одражавају научно-наставну суштину филолошког дела Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу. Уз то то су научне области из којих се изводе докторске студије на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Због тога је скуп младих филолога нераскидиво повезан са докторским студијама, он је на својеврстан начин и пратилачки и интегрални део докторских студија. На њему, наиме, учествују сви докторанди са прве и друге године докторских студија језика и књижевности. Докторанди са докторских студија само су део, и то мањи, учесника овога скупа. На овоме, трећем по реду скупу младих филолога, с рефератима је учествовало више од сто педесет младих филолога не само из Србије, мада их је са наставних и научноистраживачких институција у Србији било највише. Овај скуп тако пружа ретку прилику да се на једном месту сусретну млади који су или на уласку у научне филолошке воде или су у њих већ увелико закорачили. Овај скуп и јесте посвећен њима, и само њима. Или је можда правилније рећи: овај скуп је њихов и само њихов скуп.

Реферати се овде штампају у два тома, који одражавају дисциплинарну структуру скупа. Први том доноси реферате са секције *Савремена проучавања језика*, а други са секције *Савремена проучавања књижевности*. Сви пријављени и поднесени реферати нису, међутим, нашли места у овим зборницима, него само они који су прошли научну рецензију угледних филолога. Сама та чињеница својеврсни је посредни показатељ научне вредности овде штампаних прилога. Ти прилози, наиме, сведоче о заиста завидном научном нивоу њихових аутора, међу којима има и оних којима су ово први објављени научни радови. Радови штампани у овом двотомном зборнику на одређен начин репрезентују актуелни тренутак савремене филологије из перспективе њених најмлађих научних посленика. Док овај зборник иде у штампу, већ су разаслани позиви за IV скуп младих филолога, тако да је овај скуп, на задовољство како његових организатора тако и његових учесника, већ добио карактер традиционалног. А из вида не треба испустити ни чињеницу да је ово једини скуп ове врсте не само у Србији него и на Балкану.

За реферате и у њима изнесене резултате заслужни су искључиво референти – учесници овога скупа. За организацију скупа најзаслужнији су млади филолози са ФИЛУМ-а, а за штампање овога као и зборника са претходна два скупа заслужан је пре свега ФИЛУМ. И свима се мора одати захвалност, јер без њих ни скупа младих филолога, ни ових двотомних зборника са њега не би било.

О ЛИНГВИСТИЧКОЈ КЊИЗИ ЗБОРНИКА СА III СКУПА МЛАДИХ ФИЛОЛОГА

Прва књига зборника *Савремена проучавања језика и књижевности* са III скупа младих филолога, одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу 12. марта 2011. године доноси укупно 46 лингвистичких реферата тематски разврстаних у шест поглавља: I. *Дијалектолошка и ономастичка проучавања* (садржи три рада), II. *Морфолошка и шворбена проучавања* (садржи четири рада), III. *Лексикосемантичка проучавања* (садржи осам радова), IV. *Синтаксичка проучавања* (садржи четири рада), V. *Стилистичка и семантичка проучавања* (садржи девет радова), VI. *Примењенолингвистичка проучавања* (садржи осаманаест радова).

Оваква тематска структура лингвистичке књиге зборника показује да су реферати на III скупу младих филолога били готово расподељени у две велике групе. Прву би чинили реферати који су се бавили питањима што припадају свим системсколингвистичким дисциплинама, укључујући ту и она три што репрезентују дијалектологију и ономастику, а другу – реферати контрастивног или методичког типа

Првој групи углавном припадају србистички радови, док другу групу по правилу представљају радови младих филолога који се баве страним филологијама. Тако су се у овом зборнику сусрели критеријуми националне и страних филологија, који су често и интерферирани, посебно у контрастивнолингвистичким радовима. Неспорно је да су сви радови, с обзиром на младост својих аутора – више него завидног научног квалитета. Уосталом, сви су они прошли рецензентску процедуру, у којој су учествовали најеминентнији лингвисти са српских универзитета и института.

Сви радови обухваћени овом књигом зборника доносе квалитет не само у одабиру тема, него и још више у начину њихове обраде. Готово сви аутори врло добро владају различитим лингвистичким теоријама, добро познају актуелна лингвистичка „кретања“ и различите методе лингвистичких истраживања. Користе их и с њима кореспондирају. Зато смо сигурни да ће и ова, уз претходне две филолошке књиге са скупова младих филолога на ФИЛУМ-у у Крагујевцу, наћи своје место не само у српској лингвистици.

Крагујевац, фебруара 2012. године

Уредници

САДРЖАЈ

Уз двокњижје са III скупа младих филолога / 5

О лингвистичкој књизи зборника са iii скупа младих филолога / 7

I ДИЈАЛЕКТОЛОШКА И ОНОМАСТИЧКА ПРОУЧАВАЊА

Мирјана Пеџровић Савић

О пореклу лексике свадбених обичаја и неке њене историјске потврде(област Рађевина) / 15

Тања Танасковић

Мушки надимци у селу Шљивовцу код Крагујевца / 23

Бојана Вељовић

О неким особинама фонетизма говора Тутина и околине / 33

II МОРФОЛОШКА И ТВОРБЕНА ПРОУЧАВАЊА

Драгана Цвијовић

О неким граматичко-семантичким особинама именица на -о у српском језику / 47

Ивана Маринковић, Јована Јовановић

Творбена анализа неких именица из класе етника у српском језику / 55

Ана Ранђеловић

Терминолошко-методолошки проблеми у именичкој префиксацији / 65

Анета Спасојевић

Неке морфолошке особености у језику романа *Ходочашће*

Арсенија Његована Борислава Пекића / 71

III ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКА ПРОУЧАВАЊА

Ненад Ивановић

Индивидуална лексика: творбено–семантичке и творбено–стилске одлике индивидуализама у српском језику (на материјалу из Речника САНУ) / 85

Милица Стојановић

Семантика глаголског префикса *пре-* у српском језику / 101

Светлана Слијепчевић

О апстрактној лексици у политичком дискурсу (на примеру концептуализације *Србије*) / 113

Јелена Јанковић

Фитоними од придева *бео* у српском језику / 121

Наташа Миланов

Семантика глаголског префикса *по-* у српском језику / 141

Јованка Милошевић

Глаголи са значењем ударања у савременом српском језику (лексичко-семантичка анализа) / 153

Данијела Станић

Променљиви придеви са именичком основом који означавају боје / 165

Иван Књижар

О неким колокацијама с именицом *реч* / 175

IV СИНТАКСИЧКА ПРОУЧАВАЊА

Тијана Крстић

Модалне и временске употребе кондиционала презента у француском и потенцијала у српском језику / 183

Вера Јовановић

О једном типу ситуације у француском језику / 195

Маја Жарковић

Партиципски придјиви као премодификатори именичке фразе / 203

Наталија Живковић, Капашина Аксић

Формална семантика неких глаголских времена у српском језику / 213

V СТИЛИСТИЧКА И СЕМАНТИЧКА ПРОУЧАВАЊА

Вера Ђефриз Нишић

О кумулацији осамостаљених језичких јединица у роману *Очеви и оци* Слободана Селенића / 227

Јелена Максимовић

Метонимија у новинским извештајима / 233

Слободан Новокмет

Сликовитост поредбених конструкција у роману *Тврђава* Меше Селимовића / 239

Марија Милосављевић Тодоровић, Марина Сисајевић

О особеностима огласа на интернет сајтовима намењеним оглашавању / 249

Aleksandra Milčić Radovanović

Administrativna leksika u prevodima romana Ive Andrića na engleski / 257

Соња Миловановић

Језичко-стилске одлике романа *Одбрана и последњи дани* Борислава Пекића (Семантостилистички ниво) / 265

Ауга Шеховић

Рецепција архаизама код говорника српског језика / 277

Капашин Озер

Номиналне форме ословљавања на факултету / 285

Ана Шарчевић, Ивана Николић

Концептуалне метафоре у српском, енглеском и шпанском језику: локализација унутар универзалног система / 297

VI ПРИМЕЊЕНОЛИНГВИСТИЧКА ПРОУЧАВАЊА

Будимка Ускоковић

МОТИВАЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА ИЗВАН
ОКВИРА ОБАВЕЗНОГ ШКОЛОВАЊА / 311

Јулијана Вулешић

Анализа часова немачког језика у крагујевачким средњим
школама са аспекта коректуре грешака / 323

Нађааша Вукајловић

Разлози студената за страх од усменог изражавања на немачком језику / 331

Тјана Кukić

Izostavljanje određenog člana kod učenika italijanskog jezika
kao stranog čiji je maternji jezik srpski / 341

Даница Јеротијевић

Предлози наставника за превод енглеских фразних
глагола са партикулом *off* / 351

Sandra Buljanović

O mogućnostima prevođenja glagolskih vremena, člana i roda s
mađarskog na srpski: primer romana Mora Jokaija *Zlatan čovek* / 367

Катарина Крстић

Невербална комуникација у настави шпанског језика / 379

Марија Станојевић

Бењаминов есеј *Задаћак преводаоца* и његова сродност са теоријом
језика Вилхелма Фон Хумболта – истраживања Крисоле Камбас / 391

Марина Кебара

Психолошке основе лингвистичке теорије Јана Бодуена Де Куртенеа
као пионирски допринос настанку психолингвистике / 397

Данка Синадиновић

Улога различитих компонената мотивације у учењу
енглеског као страног језика код одраслих / 407

Ивана Ђирковић Миладиновић

Афективни аспекти учења енглеског језика као страног / 421

Радмила Сузић, Тијана Дабих

Веза између мотивације за учењем енглеског језика и језичке анксиозности / 431

Соња Хорњак

Фактор мотивације у процесу усвајања страних језика / 443

Маја Марковић

Неки аспекти примене теорије вишеструких интелигенција на
учење енглеског као страног језика у основној школи / 453

Марко Банковић

Утицај енглеског језика на давање назива привредним
субјектима у Републици Србији / 463

Bojana Radenković Šošić, Jelena Božović

Uloga prevođenja u nastavi stručnog jezika / 469

Миљана Стојковић

„Clickers“ – значај и могућност примене у настави енглеског језика / 475

Катари́на Аксић

Семантичка категоризација глагола са префиксом
раз- и њихови енглески еквиваленти / 481

Аутори / 492

Јованка МИЛОШЕВИЋ¹
Београд

ГЛАГОЛИ СА ЗНАЧЕЊЕМ УДАРАЊА У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ (ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКА АНАЛИЗА)²

У раду се разматрају полисемични глаголи ударања са примарним значењем 'ударати уопште', који улазе у лексичко-семантичку групу глагола ударања. Компоненцијалном анализом из њихове семантичке структуре издвајају се архисема и диференцијалне семе. У даљој анализи разматра се хијерархијски статус диференцијалних сема и њихова продуктивност у развијању неких секундарних значења ових глагола. На основу уједначености извођења новог значења може се говорити о регуларности у полисемији разматраних глагола, што може бити од користи у њиховој лексикографској обради.

Кључне речи: српски језик, глаголи ударања, полисемија, семе, примарно и секундарно значење

1.0. Бројни су, готово непрегледни, радови и монографије домаћих и страних аутора о лексици и лексичком систему³ а једна од неизостављивих тема у њима јесте полисемија⁴. Она се у литератури углавном одређује као својство лексеме да има више значења, која се налазе у одређеном односу.⁴ Аутори истичу да је она својствена речима општег фонда (Гортан Премк 1997: 41), да је директно пропорционална са њиховом старошћу и фреквентношћу (Тафра 1995: 32; Аткинс, Рандел 2008: 265), те да је повезана са економичношћу, али и креативношћу у језику (Тафра 1995: 32; Прћић 1997: 25; Драгићевић 2007: 131). Имајући све то у виду, изненађује необухватност у истраживању полисемије. Наиме, у литератури се углавном разматра именичка полисемија, док нпр. глаголска полисемија, вероватно због њене комплексности⁵, најчешће остаје ван поља интересовања истраживача. Међутим, немогуће је доћи до свеукупне слике о лексичком систему једног језика уколико се не представи и анализом не обухвати сваки његов део. Стога су предмет разматрања у овом раду одређени полисемични⁶ глаголи српског језика и њихова полисемантичка структура⁷.

1 Jovanka.Milosevic@isj.sanu.ac.rs

2 Рад је урађен у оквиру пројекта 178009 *Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

3 Поред термина полисемија, који се користи у овом раду, у литератури су још заступљени и лексичко-семантичко варирање речи и семантичка деривација (Гортан Премк 1997:38). Термин полисемија односи се на вишезначност, у ком значењу се и употребљава у овом раду, али он представља и заједнички назив за четири најчешћа механизма којима се она остварује – метафору, метонимију, синегдоху и платисемију (Драгићевић 2007: 129).

4 В. Герартс 2010: 8; Гортан Премк 1997: 38; Драгићевић 2007: 129; Згуста 1991: 63; Круз 1986: 80; Круз 2000: 114; Прћић 1997: 25; Рајмер 2010: 161; Тејлор 1995: 99–100, 430; Шипка 2006: 40.

5 В. Драгићевић 2007: 172.

6 О заступљености и неким одликама полисемичних речи у српском језику в. Дешић 1982: 57–64.

7 О неким проблемима везаним за представљање полисемантичке структуре у лексикографској пракси в. Радовић Тешић 2002.

1.1. Предмет овог рада је семантичка структура полисемичних глагола ударања, а истраживање је ограничено само на глаголе са примарним значењем ударања које се може одредити као 'ударати уопште'. Тако у грађу нису ушли они глаголи ударања којима је примарно значење 'вршити радњу ударањем' и сл. Такође, нису узимани у обзир ни глаголи који реализују само два значења ако је секундарно реализовано повратним обликом, зато што је у питању само промена пацијенса а не и значења.

1.2. Будући да нас, са синхронијског становишта⁸, интересује полисемантичка структура глагола са примарним значењем 'ударати уопште', истраживање је засновано на компоненцијалној анализи и теорији семантичке валентности. На основу компоненцијалне анализе семантичка структура примарног значења ових глагола биће разложена на компоненте, семе. Тако ће се издвојити архисема и семе нижег ранга, при чему ће нарочита пажња бити посвећена диференцијалним семама. На основу њих разматрани глаголи биће класификовани у одређене подгрупе.⁹ Циљ је да се види које су диференцијалне семе продуктивне у реализацији неких секундарних значења разматраних глагола и постоји ли регуларност у семантичкој деривацији.

2.0. Глаголи ударања са примарним значењем 'ударати уопште' ексцерпирани су из Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ (до *оцариџи*) и из Речника српскохрватског књижевног језика МС (од *оцати*)¹⁰. Грађу чине 84 глагола¹¹, који улазе у лексичко-семантичку групу¹² глагола ударања.

2.1. По општости и неутралности употребе међу глаголима који су предмет овог рада издваја се глагол *ударити*. Компоненцијалном анализом размотриће се његово примарно значење, које је генеричко, односно укључено је у примарно значење осталих разматраних глагола. Примарно значење глагола *ударити*, са примерима употребе, у РМС представљено је на следећи начин: **1. 1. а. *задаџи ударац некоме, луџиџи, млаџиџи***. – Ударио ме ногом! (Крл.). Удари га песницом по глави (Чипл.). У даљем истраживању, ради прецизности анализе семантичке структуре примарног значења овог глагола, разматра се и примарно значење именице *ударац*¹³, наведене у дефиницији примарног значења овог глагола, које је дефинисано као: **1. *јак џиџисак замахнуџом руком, ноџом или замахнуџим односно баченим предметџом; звук којим је обично џроџраџен шакав џиџи-сак*** (РМС).

2.2. Компоненцијалном анализом примарног значења глагола *ударити* као доминантна издваја се архисема 'додирнути'¹⁴ и диференцијалне семе које настају на основу његове семантичке валентности, које се изводе на основу се-

8 Са дијахронијског и етимолошког аспекта о глаголима ударања *биџи*, *косиџи*, *дераџи*, *луџаџи*, *бухаџи*, *леџаџи*, *лоџаџи*, *лаџаџи*, *лиџаџи* и њиховим дериватима писала је Ј. Влајић Поповић (2002).

9 Архисема, као основна сема у организацији лексичког значења пунозначне речи, у семантичкој структури лексеме конкретизује се семама нижег ранга, тј. диференцијалним семама, које могу бити реализоване или потенцијалне (Гортан Премк 1997: 43; Драгићевић 2007: 72).

10 Даље у раду РСАНУ и РМС.

11 Глаголи и њихова примарна значења наведени су у прилогу онако како су обрађени у РСАНУ и РМС. Треба напоменути да се наведени списак глагола не сматра коначним.

12 Даље у раду ЛСГ.

13 Именица *ударац* деривирана је од глагола *ударити*. О томе в. Бабић 1986: 62 и Клајн 2003: 54.

14 Потребно је напоменути да је *додирнуџи* један од семантичких примитива (Герартс 2010: 128).

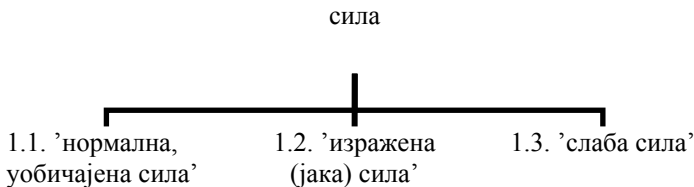
мантичких улога – агенса (обично биће¹⁵), објекта (обично предмет или биће), средства (компактни предмет или део тела) и модификације, а затим и диференцијалне семе 'покрета', 'силе' (одређена, јака или слаба) и 'звук'. Међу наведеним диференцијалним семама потенцијалне су оне изведене на основу звука и модификације ударцем. Агенс, објекат и средство обавезни су учесници ситуације означене овим глаголом¹⁶, која се може одредити као 'А удара В Х-ом'.¹⁷ Архисема 'додирнути' заједничка је свим глаголима који су предмет разматрања у овом раду, а разлике у њиховом значењу заснивају се на неједнаком хијерархијском статусу диференцијалних сема¹⁸.

3.0. У зависности од хијерархијског статуса диференцијалних сема у семантичкој структури примарних значења, глаголи ударања могу се разврстати у неколико група. Тако се ови глаголи могу поделити према диференцијалним семама у смислу 'силе', 'звук' и 'средства' на три основне групе (исп. Апресјан 1995: 251):



шема 1

а затим се и свака од група може поделити на подгрупе. Глаголи са истакнутим диференцијалном семом 'сила' деле се на три подгрупе:



шема 2

Постоји могућност преклапања значења глагола из различитих група, па се поједини глаголи ударања могу сврстати у две различите групе. Зато у класификацији глагола полазимо од доминантности одређене диференцијалне семе у односу на друге семе нижег ранга у њиховој семантичкој структури.¹⁹

15 Када је присутна сема 'биће', може се говорити и о семама 'људско' или 'животињско'.

16 Мисли се на његово примарно значење.

17 Агенс и објекат се на синтаксичком плану остварују као субјекат и објекат.

18 Тако нпр. у структури примарног значења глагола *ударити* после архисеме 'додирнути', највиши положај заузима сема 'сила'.

19 При одређивању структуре примарног значења глагола ударања ослањали смо се на њихове речничке дефиниције и на анализу структуре примарног значења глагола *ударити*.

3.1. Прву групу чине глаголи код којих је у структури примарног значења доминантна сема 'силе', који се на основу диференцијалне семе нижег ранга могу делити на подгрупе (в. шему 2).

3.1.1. Прва подгрупа састављена је од глагола у чијој примарној семантичкој реализацији је битно остваривање самог ударца са нормалном силом (степеном силе који је довољан да говорник српског језика додир између два елемента схвати као ударац, а не као дотицање). То су глаголи:

бити, *бубаити*, *бубнути*, *дејати*, *зврцати*, *измлаћивати*, *изударати*, *истићи*, *клепати*, *клепнути*, *напирескаити*, *наударати*, *опаучити*, *пући*, *ударати*, *ударити*, *чукаити*.²⁰

3.1.2. У другој подгрупи су глаголи у чијој структури се сема 'силе' може одредити као изражена²¹ (израженији степен од нормалног, прототипичног, јака сила):

жрунути/*жрухнути*, *деветашити*, *дејити*, *дернути*, *замлаћити*, *звекнути*, *звизнути*, *измлаћити*, *кокнути*, *лемати*, *макљати*²², *млавити*, *млаћити*²³, *млаћунити*, *налемати*, *намакљати*, *намлаћити*, *одаламити*, *ограјити*.

3.1.3. У трећој подгрупи, у коју улазе глаголи код којих се сема 'силе' одређује као слаба (мање изражен степен од нормалног), налазе се само два глагола: *кључити* ('лако ударити'), *шуйкаити*.

3.2. У другој групи налазе се глаголи код којих је у структури примарног значења доминантна диференцијална сема 'звук'²⁴:

забубати, *залујати*, *зайљескаити*, *зайљескивати*, *зайлајкаити*, *зайошати*, *зайрујати*, *зайући*, *зацвокошати*, *зачекићати*, *звочати*, *звочунити*, *клепешати*,²⁵ *клоцати*, *клоцунити*, *куцати*, *куцкаити*, *куцнути*, *лујарати*, *лујати*, *лујешати*, *лујити*, *лујкарати* (се), *лујкаити* (се), *иљескаити*, *иљеснути*.

Да сема 'звук' има важну улогу у семантичкој структури примарног значења наведених глагола, јасно је и из тога што су неки од њих ономатопејични (исп. ономатопејске узвике *куц*, *луј*, *иљес* и сл.). Звук се код ових глагола реализује углавном као пратећа појава ударања.

3.3. У трећу групу улазе глаголи у чијој се структури примарног значења као доминантна издваја сема 'средство', а које је лексикализовано у неким од њих²⁶:

20 Префикси *из-* и *на-* овде носе информацију о вршењу радње до краја, колико год је могуће (исп. Клајн 2002 1: 254–258), а не о модификацији семе 'сила'.

21 То је обично истакнуто у дефиницијама, углавном навођењем интензификатора *јако*, *снажно*.

22 Треба напоменути да је у РСАНУ примарно значење овог глагола дефинисано као: **1. 1.** *тесати*, *дељати*, *стирујати* *маклом*, а као секундарно значење наводи се: **2. а.** *пући*, *ударати*, *бити*, које се са синхронизацијског аспекта може посматрати као примарно, па је стога овај глагол и уврштен у грађу за рад.

23 У РСАНУ је као примарно значење глагола наведено: **1. а.** *ударати* *млаћилом* *избијати* *зрнелом* *из класа*, *одвајати* *зрна* *од* *махуне*, *стиресати* *мошном* *плодовима* *са* *грана* *дрвећа* и сл.; *млаћилом* *празнити* (*махуне*, *класе*), *иљесати*, *врћи*, а као секундарно: **2. а.** *снажно*, *јако* *пући*, *ударати*, *иљесати* (*некогда* *нечим*), које се са синхронизацијске тачке гледишта може одредити као примарно, што је разлог за његово уврштавање у грађу за овај рад.

24 Да је сема 'звук' иначе важна код глагола са општим значењем ударања, види се и из дефиниције именице *ударац*.

25 Примарно значење глагола *клепешати* овде се одређује као 'ударати уопште, при чему се производи звук', а не као 'производити звук ударањем' како би се то могло схватити из дефиниције овог значења (исп. у Прилогу).

26 Неки од ових глагола добијени су морфолошком деривацијом од именица којима се означавају предмети или делови тела којима се врши ударање – *башина*, *бич*, *длан*, *копачица*, *нога* итд.

баџинаџи, бубоџаџи, дланиџи, жицнуџи, заушиџи, канџијаџи, киџачиџи, коџиџаџи, ноџаџаџи, обаџаџи, ошинуџи, поџаџикаџи, шруџкаџи, шруџнуџи, џушџкаџи, чџакаџи, чџркнуџи, шиџбнуџи, шиџнуџи.

3.4. Као што је показано, семе 'сила', 'звук' и 'средство' имају важну улогу у класификацији глагола са значењем 'ударати уопште'. Међутим, разматрани глаголи не разликују се само по доминантној диференцијалној семи, него и по специфичним граматичким обележјима. Тако глаголи из прве и треће групе, са доминантним семама 'сила' и 'средство', углавном су прелазни и агенс је биће, углавном човек; док су глаголи из друге групе, са доминантном семом 'звук', углавном непрелазни и агенс је биће или предмет²⁷. Такође, наведене диференцијалне семе су продуктивне и у деривацији неких секундарних значења ових глагола.

4.0. У реализовању секундарних значења разматрани глаголи показују својеврсну регуларност. Наиме, већина ових глагола као једно од секундарних значења реализује значење: 'деформисати, модификовати објекат ударањем' (нпр. *биџи, млаџиџи, џуџи*), или значења: 'производити, одавати звук' (нпр. *биџи, бубаџи, луџаџи*), 'мењати положај, кретати се' (нпр. *баџинаџи, коџиџаџи, млаџиџи*), 'говорити' (нпр. *бубаџи, звоџаџи, луџаџи*), 'уносити храну или пиће у организам' (нпр. *деџаџи, лемаџи, млавиџи*), на основу чега улазе у друге ЛСГ.

4.1. Детаљније ће бити разматрани само они глаголи који реализују секундарно значење модификације објекта који је предмет ударања, са каузативном семом. Секундарно значење реализује се по моделу 'деловати на неки објекат силом – деформисати, модификовати објекат тим деловањем', па се секундарна значења ових глагола могу подвести под опште значење 'деформисати, модификовати објекат ударањем'. Реч је о глаголима: *биџи, замлаџиџи, измлаџиваџи, исџуџи, џуџи, удариџи; кокнуџи, млавиџи, млаџиџи; заџуџи, луџаџи*²⁸; *заушиџи*.

4.2. Регуларност развијања секундарних значења код ових глагола, као и продуктивност неких од диференцијалних сема показују речничке дефиниције и примери употребе преузети из РСАНУ и РМС.²⁹

Разматрана секундарна значења могу бити неутрална, али и маркирана³⁰:

бити¹ несвр. **І. 2.** *вршиџи неку радњу ударањем а. коваџи.* — Из ковачнице допирали оштри звукови бијеног жељеза (Шим. 8, 155).

б. *набиџаџи, џрлиџи (коноџу).* — А све стоји зло и све мора човек сам! И воће треба да обере и оцат преша и конопље да бије и платно преде (Крл. 4, 8).

в. *расџресаџи (вуну).* — Чешће се преко лета виђају Цигани дрндари или влакнари, који иду од села до села ... те траже да дрндају или да „бију“ вуну (Миј. С. 7, 222). **г.** *буџкаџи (млеко).* — Они музу стоку ... кувају и бију млеко (Групч. 1, 11).

д. *мешаџи, муџиџи.* — Сад биј смесу ову [шећер, јаје, вино, лимунов сок] справом с којом се пена бије при тихој ватри (Поп. К. 1, 185).

27 Прототипичан агенс је биће. У зависности од одлика, слични агенсу су сила, подстрекивач и доживљавач (исп. Круз 2000: 283). Термин агенс овде се користи и када није реч о бићу.

28 Лексема *луџаџи* сврстана је у групу глагола код којих је у примарном значењу доминантна диференцијална сема 'звук', али она у разматраним секундарним значењима није доминантна већ је то диференцијална сема 'сила'.

29 Значења су наведена онако како су забележена у речницима – под одређеном тачком, и са неким од тамо наведених примера. Такође, уз глаголе се наводе и квалификатори употребљени у речницима.

30 Исп. Ристић 2004: 121–132.

13. убијати, уништивати а. људе. — Цар је мене послао к теби да ти које највредније људе знаш позовеш, да се дигну да вароши палимо и Турке бијемо (Нен. М. 2, 10).

б. дивљач, рибу; исп. ловити. — Јаребице, као и зечеви, бију се најчешће пушком (Дуч. С. 1, 66).

в. домаће животиње; исп. клати. — Тако се свиње закоље. За свиње се каже да се бију (Јовић. 11, 116).

замлатити свр. I. 1. б. премлаћити, убити. — Измамим [га] из куће и замлатим као живинче (Бег. М. 8, 299). Гдје се звијер затече, тамо се и замлати (И. 4, 137).

3. а. (привремено) затијити (секиру и сл.) ударцима чекића у процесу клепања и оштрицања у ковачници. — Замлатити ... н. п. сјекиру, т. ј. утријану чекићем у оштрице ударати да оштрице постане дебело ... онда се утријана на ново ископље и послије наоштри (Вук, Рј., под завратити (3)).

затући свр. I. 2. в. покр. затијити ударајући неким предметом по нечему (обично оштром). — Затука сам овај ножић да се не посече које од те ђеце (Трешњево, Пеш.).

4. убити шукући, премлаћити. — Прву је жену затукао, а сад хоће да вјенча две у један мах (Кум. 1, 40). С оштром сјекиром ступи, да говедо њоме затуче (Марет. 2, 40).

зауштити свр. I. 4. покр. исећи, засећи жреду на једном крају косо да се може лако ослонити или закуцати (Тупижница, Милошак.).

измлаћивати несвр. 2. ударањем млаћила празнићи класје, ослобађајући зрно из класа, махуне и сл., врћи. — На бубњу и на леси [деловима вршалице] су учвршћене гвоздене летве, међу којима се класје измлаћује (Н-Т 1, 138).

истући свр. I. 1. б. озледићи ударцима; озледићи, израњавићи уопште. — Госпођа одмах пресвлочи Јелицу, опере јој истучено лице, облаже га хладном кропом (Игњ. Ј. 8, 388).

2. а. ударајући разбићи у комаде, иситити, иштуцаћи. — Сваки радник има ... пет аршина земље уравни, или камена истући и насути на четири четвероугла аршина (Босна 1869, 177). Онда му [коњу] даде груду цукора и запоједи ... да је истуче копитом уситно (НПр Чајк., 194).

б. оштетити по површини, по ивицама, окрњити, олућити. — Све главе релијефа, који су приказивали велику краљицу, истучене [су] (Новак Г. 1, 116).

в. ударајући, шукући учинићи мекшим, шањим. — Истуци свако парче [меса] да мекано буде (Поп. К. 1, 263).

г. ударајући, лупајући добро измешати, промешати; ударајући, лупајући учинићи да се нешто згусне, умутити, олућити (беланце, павлаку и др.). — Истуци ја онај качамак и ручај, кад ево ти њега (ЦГ, Лоп. Ђ.).

II. ~ се 2. озледићи се, израњавићи се. — [Сам] се истукао ... и нагрдио (М-И 2, 56).

кокнути свр. (у експресивном изражавању) 1. веома, јако ударити, убити, усмртити. — Имаш нож, распори га [цак са фунтама]. Ко види ја га кокнем (Ђос. Д. 4, 199).

лупати несвр. I. 3. ударајући по нечему или нечим (о нешто) чинићи да се сломе, разбије, помити, разбијати; рушити. — Док су други ђаци лупали поради политике прозоре на кућама угледних грађана, он је сједио код куће (Новак Вј. 2, 95). Па потеже тешку топузину, | Њоме лупа царева дворове (НП Вук 2, 389).

4. **а. ударајући при мешању припремајући (шестто, јаја, путер и сл.) за јело.** — Замеси ... тесто и дотле га мешај и лупај, док не почне меурове бацати (Поп. К. 1, 200).

6. **муљати, гњечити (грожђе).** — Најјефтиније је муљало парче дрвета, које има доле мале рашље и којим се грожђе у путући лупа – муља (Живк. Ј. 1, 18).

млатити несвр. **І. 1. а. ударајући млатилом избијајући зрневље из класа, одвајајући зрна од махуне, ситресајући мошком плодове са грана дрвећа и сл.; млатилом празнити (махуне, класје), шребити, врћи.** — Ја волим орање, косидбу волим и кад се жито млати (Кашик. Т. 1, 71). Ми воће тресемо или млатимо моткама (Дач. Ж. 4, 204). Млатих зреле махунице од грашка и пасуљице (Шапч. 11, 123).

6. **чинити да плодови опадају (са гране, петиљке и др.), да зрна испадају (из класа и сл.); отресати, омлаћивати.** — Увезивањем лозе чувамо лозу и од ветра, да ветар не ломи ластаре и не млати грожђе (Дач. Ж. 4, 223). Ако је сувише велика препека, ваља [жито] ... јутром и вечером косити, да се не би зрно млатило (Сељ. 1868, 53).

3. **ударцима алати, оруђа, обрађивати или правити (нешто) а. ковати.** — Ваде разбијељени бакар из ватре, стављају га на наковањ и млате жељезним батима (Косор 3, 9).

6. **набијају, шрлију (конопљу).** — Досад смо тако ратовали, да сам ... хтео да бацам пушку па да се вратим међу жене и да им помажем да млате конопљу (Живад. 3, 34).

тући несврш. **І. 4. а. одузимајући животи, убијају.** — Није му бранио отац ... тући рибу остима под свијећом (Новак). Павле је и даље стајао и викао ... позивајући сељаке да туку офицере (Ћос. Д.).

6. **клати живојинју: ~ свиње (Вук Рј.).**

в. онеспособљивати раскладне органе живојинја, јаловити, шкочити, шипројити: ~ волове, бикове (Вук Рј.).

6. **дробити, комадати, ситинити, разбијају, шуцају.** — Сједјели [су] људи с дугим чекићима и тукли камен за цесту (Брл.).

ІІ. вршити неку радњу ударањем, припремајући нешто (у неким кућним пословима и у производњи): ~ лан, конопљу набијају, шрју. ~ врхње, масло бућкалом издвајајући масло из млека, бућкају. ~ злато ударајући чекићем ситањити у листиће [...] (Р–К Реч.; Деан. Рј.).

ударити сврш. **І. 1. 6. погодити, повредити, раниити (о метку из ватреног оружја, о оружју).** — А шта ћеш радити ако те удари пушка или сабља (Лаз. Л.).

в. захваћити собом и продрмати или опалити; проћи, продрети кроз неко тело наносећи оштећења или смрт (о електричној струји и муњи): ударила га струја, ударио гром у овце.

г. (понекад безл.) погодити, згодити изазивајући одузетост или смрт (о кайи). — За пар дана удари га срчана кап (Гор.).

4.3. У реализацији разматраних секундарних значења као изразито продуктивна показала се сема 'сила'. Она је доминантна у примарним значењима већине овде анализираних глагола. Наиме, већина глагола припада првој групи, са доминантном семом 'сила' (средња, нормална или изражена), само два глагола припадају другој групи, са доминантном семом 'звук', и један трећој групи, са доминантном семом 'средство'. Анализом значења утврђено је да ови глаголи поред архисеме 'додирнути', деле и диференцијалне семе 'сила', 'агенс', 'објекат', 'средство', 'покрет', као и каузативну сему, док је сема 'звук' потенцијална.

4.4. Један од обавезних учесника ситуације означене неким од ових глагола – 'А модификује В Х-ом', тј. 'А ударањем Х-ом по В изазива да В постане С', јесте агенс, који је увек биће, готово у свим случајевима човек. Други обавезни учесник јесте објекат. Резултат модификације ударањем зависи од типа објекта. Ако је реч о предмету, онда се ударањем у већој или мањој мери мења његов облик, а ако је реч о бићу, онда се оно ударањем усмрђује. Сва разматрана значења могу се подвести под једно опште – 'деформисати, модификовати објекат ударањем', настало метонимијским преносом, по моделу 'деловати на неки објекат силом – деформисати, модификовати објекат тим деловањем'.

5. И да закључимо. У раду су разматрани полисемични глаголи са примарним значењем 'ударати уопште', ексцерпирани из РСАНУ и РМС, који улазе у ЛСГ глагола ударања. На основу анализе примарног значења разматрани глаголи су подељени у три подгрупе према доминантним диференцијалним семама 'сила', 'звук' и 'средство'. У раду су детаљније анализирани глаголи који као секундарно реализују значење 'деформисати, модификовати објекат ударањем'. Анализа је показала да је у извођењу овог значења продуктивна сема 'сила', која је доминантна у примарној семантичкој реализацији већине ових глагола. Разматрано секундарно значење развија се по моделу заснованом на метонимији 'деловати на неки објекат силом – деформисати, модификовати објекат тим деловањем'. На основу уједначености извођења може се закључити да ова деривација припада типу регуларне полисемије код глагола са значењем 'ударати уопште', што може бити од важности у лексикографској обради глагола овог типа.

Прилог:

Списак глагола и дефиниција њихових примарних значења преузетих из РСАНУ и РМС:

батинати I. 1. *ударати, шући батиином.*

бити¹ I. 1. *додиривати, дојтицајти нешто нечим са замахом и уз употребу извесне снаге, ударати, лујати.*

бубати¹ I. 1. а. *шући, ударати (некога нечим, обично песницом или нечим тешким) да пошмуло одјекује.*

бубнути I. 1. а. *ударити (некога нечим, обично песницом или нечим тешким) да пошмуло одјекне.*

буботати I. *ударати песницом.*

грунути = грухнути I. 1. а. *снажно ударити нечим, лујити.*

деветати I. *јако, немилосрдно шући, ударати, млатити.*

депати I. *нераспр. а. (нечим) ударати, лујати.*

депити а. *снажно ударити, огаламити.*

дернути I. 1. а. *снажно ударити, млатити, лујити, преснути.*

дланити I. *ударати дланом, шамарати (некога).*

жицнути I. 1. а. *ударити (пружом, шибом, бичем и сл.), ошинути, ојалити. фиг. преместити некога, пребацити, послати.*

забубати I. *почети бубати, почети ударати.*

залупати I. 1. а. *почети лујати, бучно, снажно ударати, клећати.*

замлатити I. 1. а. *ударити, млатити.*

запљескати I. 1. *почети плескати, ударати дланом о длан у знак поздрављања, одобравања, радости и сл., зашати.*

запљескивати I. ударити дланом о длан у знак поздрављања, одобравања и сл. плескавши.

затапкати I. а. почети шайкаши, корачаши у месту; подизати ноге и стишати их на тло не мичући се с места, почети луйкаши, ударити, добоваши, шайшати.

затоптати I. а. почети шопшати, зашруйкаши, залујати; почети шумно ударити, забубњати.

затрупати I. почети шрупати, почети лупати, огласити се снажном лупом, залујати.

затући I. I. а. почети лупати, залујати, закуцати.

заушити I. I. а. ударити шамар, ошамарити.

зацвокотати I. а. почети цвокотати, почети ударити горњим зубима о доње дрићући од хладноће, грознице, страха, јаког узбуђења и сл.

зачекићати I. почети ударити као чекићем, замлашати.

звекнути I. снажно ударити, млатинути, распалисти.

звизнути I. јако ударити (некога нечим, обично песницом или нечим тешким) дреско одјекне; фиснути, шљиснути (шамар).

звоцати I. а. ударити горњим зубима о доње, шкљоцати; клејешати (кљуном).

звоцнути I. а. ударити једним зубима о друге, шкљоцнути (од хладноће, страха и сл.).

зврцати I. I. лупати, ударити; ударити средњим прстом или кажипрстом одлапши о палац.

измлатити I. I. а. јако истући, избити, добро изударити.

измлаћивати I. шући, млатити (више особа редом).

изударати I. I. а. задати некоме више удараца, истући, излупати, измлатити.

истући I. I. а. задати много удараца, обасути ударцима, избити, испребијати, измлатити.

канцијати I. шући канцијом, бичевати.

кијачити I. ударити, шући кијачом, башинаши.

клепетати I. а. стварати, одавати клејети; клопирати, лупати.

клепити I. а. в. клејнути (I. I).

клепнути I. I. ударити, лупити, преснути, одаламити; лако ударити, лупнути, плеснути.

клоцати I. I. (нечим) ударити зубима (доњима о горње), цвокотати, шкљоцати.

клоцнути I. а. ударити зубима (доњима о горње), шкљоцнути.

кључити I. а. дарнути, додирнути, дошаћи лако ударивши, лако ударити.

кокнути I. веома, јако ударити, убити, усмртити.

копитати I. ударити, копати ногом по тлу.

куцати I. I. а. ударити, лупати, бити (о нешто, на нешто и сл.) производећи крајке оштре шумове, звукове.

куцкати I. у дем. значењу: куцати (I).

куцнути I. I. а. ударити, лупити (о нешто, у нешто и сл.) уз оштар крајак шум.

лемати I. I. јако, жробо бити, шући, млатити, башинаши.

лупарати I. уједначено лупати, лупкаши.

лупати¹ I. I. а. снажно ударити производећи јаке, тупе звуке, правити буку.

лупетати I. лупати уједначено или на махове.

лупити I. I. а. нагло ударити производећи јак, туп звук, преснути.

лупкарати (се) у дем. значењу: *лупајти (се), лупкајти (се).*

лупкати (се) у дем. значењу: *лупајти (се).*

макљати I. 1. *шесати, дељати, сјружати макљом.*

млавити I. 1. а. *шући, ударати, лемајти, млајити.*

млатити I. 1. а. *ударајући млашилом избијати зрневље из класа, одвајати зрна од махуне, сјресати мошком плодове са грана дрвећа и сл.; млашилом празити (махуне, класје), шребити, врћи.*

млатнути I. 1. *шреснути, луйити, расјалиити (некога, нешто).*

налемати I. *исјући, изударити, измлајити, излемати.*

намакљати I. *добро исјући, изударити, измлајити.*

намлатити I. а. *измлајити, исјући, изударити, испребијати.*

натрескати I. *исјући, измлајити, ишамарати.*

наударати I. *ударити, набиити, закуцати у довољној или великој количини и сл.*

ногати I. а. *ударити, шући, ћукајти ногама.*

обадати¹ I. 1. а. *лако ударајући, боцкајући мамузама или пешама, подстицајти животињу која сејаше (коња, мазгу и сл.) да крене или да убрза ход.*

одаламити I. а. *снажно ударити, шреснути, расјалиити (некога нечим), млајити.*

одрапити I. *јако ударити, одаламити, ојалиити (обично батином).*

опаучити а. *ударити, ошинути, одаламити.*

ошинути I. а. *ударити нечим танким, еластичним (шибом, прутом, бичем и сл.).*

пљескати I. 1. а. *ударити плешимице чим меканим или по чему мекану тако да се при томе чује шум.*

потапкати I. а. *ударити, пљеснути кога подланицом пријатељски неколико пута (обично по рамену, плећима).*

треснути I. 1. а. *(кога, што, киме, чиме) нагло ударити (нечим, неким) производећи буку, лупнути; бацити (некога, нешто) с треском.*

трупкати а. *ударити, лупкајти ногама о земљу.*

трупнути I. *ударити, лупнути ногом или ногама о тло.*

тупкати I. а. *лупкајти, ударити лагано (ногом, руком или неким предметом) о нешто или по нечему.*

тући I. 1. а. *(за)давати ударце, ударити некога наносећи му бол.*

ћушкати¹ I. 1. *ударити некеме ћушку, шамарати.*

ударати I. 1. *несврш. и уч. према ударити.*

ударити I. 1. а. *задати ударац некеме, луйити, млајити.*

цуцати² I. *цуцати, ударати, лупати у нешто.*

чвакати *шибати бичем или батином тако да се чује звук од удarca.*

чвркнути I. 1. *једанпут лако ударити руком, прстом или ногом, чвокнути, звркнути, квркнути.*

чукати I. а. *ударати, шући, лупати, куцати; звонити.*

шибнути I. *ударити шибом, ошинути; луйити, млајити.*

шишнути I. *ошинути, шинити, ударити.*

Литература

Апресјан ²1995: Ю. Апресян, *Лексическая семантика, Избранные труды I*, Москва: Восточная литература РАН.

- Апресјан 2000: J. D. Apresjan, *Systematic lexicography*, New York: Oxford University Press.
- Аткинс, Рандел 2008: S. Atkins, M. Rundell, *Practical Lexicography*, New York: Oxford University Press.
- Бабић 1986: S. Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku, nacrt za gramatiku*, Zagreb: JAZU, Globus.
- Влајић-Поповић 2002: Ј. Влајић-Поповић, *Историјска семантика глагола ударања у српском језику*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Герартс 2010: D. Geeraerts, *Theories of Lexical Semantics*, New York: Oxford University Press Inc.
- Гортан Премк 1980: Д. Гортан-Премк, „О граматичкој информацији и семантичкој идентификацији у великом описном речнику“, *Наш језик* 14/3, Београд: Институт за српски језик САНУ, 107–114.
- Гортан Премк 1997: Д. Гортан-Премк, *Полисемија и организација лексичког система у српском језику*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Грицкат 1967: И. Грицкат, „Шта даје за проучавање глаголске семантике чиста (граматичка) перфектизација путем префиксације“, *Наш језик* 16/3, Београд: Институт за српски језик САНУ, 119–126.
- Грицкат 1967: И. Грицкат, „Стилске фигуре у светлу језичких анализа“, *Наш језик* 16/4, Београд: Институт за српски језик САНУ, 217–235.
- Грицкат 1984–1985: И. Грицкат, „Одлике глаголског видског парњаштва као семантички индикатори“, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* 27–28, Нови Сад, 197–203.
- Гудинаф 1956: W. Goodenough, „Componential Analysis and the Study of Meaning“, *Language*, 32/1, pp. 195–216.
- Дешић 1982: М. Дешић, „Из српскохрватске полисемије“, у: Д. Гортан-Премк и др. (ур.), *Лексикографија и лексикологија*, Београд – Нови Сад, 57–64.
- Драгићевић 2007: Р. Драгићевић, *Лексикологија српског језика*, Београд: Завод за уџбенике.
- Згуста 1991: L. Zgusta, *Priručnik leksikografije*, Sarajevo: Svjetlost, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Клајн 2002: И. Клајн, *Творба речи у савременом српском језику 1*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, Нови Сад: Матица српска, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Клајн 2003: И. Клајн, *Творба речи у савременом српском језику 2*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, Нови Сад: Матица српска, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Ковачевић 1999: М. Ковачевић, „Метонимија и синегдоха“, *Српски језик* 4/1–2, Београд.
- Круз 2000: A. D. Cruse, *Meaning in Language, An Introduction to Semantics and Pragmatics*, New York: Oxford University Press.
- Левин 1993: B. Levin, *English Verb Classes and Alternations*, Chicago: The University of Chicago Press.
- Најда 1975, Е. А. Нида, *Componential analysis of meaning: an introduction to semantic structures*, The Hague: Mouton.
- Падучева 2004: Е. В. Падучева, *Динамические модели в семантике лексики*, Москва: Языки славянской культуры.
- Прћић 1997: Т. Прћић, *Semantika i pragmatika reči*, Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.

Радовић Тешић 2002: М. Радовић-Тешић, „О степенастом представљању значења речи“, у: Д. Гортан-Премк и др., *Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*, Нови Сад – Београд: САНУ, Матица српска, Институт за српски језик САНУ, 141–147.

Рајмер 2010: N. Riemer, *Introducing Semantics*, New York: Cambridge University Press.

Ристић 2004: С. Ристић, *Експресивна лексика у српском језику*, Београд: Институт за српски језик САНУ.

РМС: *Речник српскохрватског књижевног језика*, Нови Сад: Матица српска, 1971–1976.

РСАНУ: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, Београд: Институт за српски језик САНУ, 1959–2010.

Тафра 1995: B. Tafra, *Jezikoslovna razdvojba*, Zagreb: Matica hrvatska.

Тејлор ²1995: J. R. Taylor, *Linguistic categorisation, Prototypes in Linguistic Theory*, New York: Oxford University Press.

Филмор 1967: C. J. Fillmore, *The case for the case*.

Шипка ²2006: D. Šipka, *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*, Novi Sad: Matica srpska.

VERBS OF HITTING IN CONTEMPORARY SERBIAN LANGUAGE (LEXICAL AND SEMANTIC ANALYSIS)

Summary

This paper discusses the polysemic verbs of hitting which primary meaning is 'hitting in general'. They are included in the lexical-semantic group of verbs of impact. By componential analysis of their semantic structures we separate archiseme and differential semes. In further analysis, we discuss a hierarchical status of differential semes and their productivity in semantic derivation of verbs of hitting. The analysis shows that polysemy in these verbs is systematic, which can be useful in their lexicographic description.

Jovanka Milošević